

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

פרשת משפטים

גליון כ' (תרי"ח)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טרוי עוועניו

ה" תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמישים ושתים לכריאה

ברכת מזל טוב

לידידנו היקר מראשוני חברי המערכת דהערות וביאורים
הרה"ת הנעלה והמצויין מוה"ר
שניאור זלמן משה שי וזוגתו תחי'
דריזין
לרגל הכנסו לבריתו של אאע"ה
של בנם הילד אליעזר שי לאויושי"ט
ביום ה' כ"ה שבט ה"י תהא שנת נפלאות בכל

יה"ר שיזכו לגדלו לתורה ולחופה ולמע"ט ביחד עם שאר יו"ח
מתוך אושר ושמחה והצלחה תמיד כה"י

המערכת

ב"ה

פרשת משפטים

ה"י תהא שנת נפלאות בכל מכל כל בה בהם בינה בתוכם

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

שיחות

- 5 . . . . . לימוד תורת החסידות לנשים . . . . .
6 . . . . . המעליותא של ארבעים שנה במדבר . . . . .
7 . . . . . מלכות דאין סוף . . . . .

לקוטי שיחות

- 8 . . . . . כיבוד או"א בין אדם למקום ובין אדם לחבירו . . . . .
10 . . . . . אב שאמר לא בעינא . . . . .
11 . . . . . כיבוד אב בבן נח . . . . .
12 . . . . . כיבוד אב כבוד א-ל . . . . .
13 . . . . . סעודתא דדוד מלכא משיחא . . . . .

חסידות

- 14 . . . . . זמירות בשבת . . . . .
16 . . . . . פלפול בדברי תורה . . . . .
16 . . . . . נקבה תסובב גבר . . . . .
19 . . . . . הפירוש דהכלל ירידה צורך עלי' . . . . .
20 . . . . . הערות בתניא פי"א . . . . .
21 . . . . . הערה בקונ' יו"ד שבט הרצוא, והכיטול שבנבראים כו' . . . . .
25 . . . . . בירור השבועה ד"משביעים כו" . . . . .
27 . . . . . הערה להערת המדהיר באוה"ת . . . . .

פשוטו של מקרא

28 . . . . . שבועת בטוי

רמב"ם

29 . . . . . סיום ספר הפלאה והתחלת ספר זרעים

30 . . . . . "וכל מי שאינו מאמין בו"

נגלה

31 . . . . . עניית אמן ע"י הטלפון (גליון)

33 . . . . . שומע קדושה בברכת ק"ש (גליון)

34 . . . . . מעות חטים

שונות

35 . . . . . שערות - בלק"א

36 . . . . . עמרם פירש מאשתו

36 . . . . . גרים נק' - אברהם

36 . . . . . הערות בענינים שונים

39 . . . . . מקור ל"סעודת משיח"

40 . . . . . "בכור שור" כינוי לישראל

41 . . . . . פסוקים קודם "יהי רצון" (גליון)

מספר פאקסימיליא לשלוח הערות: 953-9720 (718)

ש י ח ה

לימוד תורת החסידות לנשים

הרב ישכר דוד קלויזנר
≈ נחלת הר חב"ד אה"ק ≈

ב"קובץ כ"ב שבט"י ש.ז. (ע' 32) [משיחות ש"פ בא בשלח תשנ"ב] איתא: "מהחידושים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו... התעסקותו והתמסרותו לפעול ולהשפיע גם על נשי ובנות ישראל בעניני יהדות, תורה ומצוות" (כולל ובמיוחד **תורת החסידות**)".

ובהערה 2 שם: "כיון שבלימוד תורת החסידות תלוי קיום המצוות העיקריות **שחיובן תמידי** - אמונת ה' ויחודו, אהבתו ויראתו כו"ו. עכ"ל (מלבד ההדגשות).

ובאגרות קודש חלק י"ט (ע' תט"ו) מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א ביתר ביאור: "וידוע ומפורסם עד כמה מסר נפשו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל על תורת החסידות... ובהנוגע להנשים, במה שיש בהאמור גם אליהם או במיוחד אליהם (עיין הלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן סוף פרק א': **והנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן וכו' כל מ"ע שאין הזמן גרמא וכו' ובימיחם היי החכם דורש וכו' בלשון שמבינים הנשיכ וכו', והרי בכלל מ"ע שאין הזמן גרמא, הם לכל לראש שש המצות שחיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואלו הם, א) להאמין בשם, ב) שלא להאמין לזולתו, ג) ליחדו, ד) לאהבה אותו, ה) ליראה אותו, ו) שלא לתור אחר מחשבת הלב וראית העינים. **שלה באים במיוחד ע"י הלימוד שבימינו הוא לימוד תורת החסידות, וכפס"ד הרמב"ם הלי יסודי התורה ריש פ"ב. ומעשה רב**". עכ"ל (מלבד ההדגשות).**

והנה מכל הנ"ל צליע במ"יש באגרות קודש חלק ה' (ע' קס"א) כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע: "במענה על מכתבו אדות לימוד דא"ח לנשים, הנה כללות הענין שלא ללמדם תורה הוא מפני שהתורה

מפתחת החושים והכשרונות ואולי תתפתח גם הערמומיות ויזיק לכמה עניינים בהנהגה בכשרות ובטהרה שתלויים בנאמנות.

אבל כל זה הוא כשהחינוך מסודר ומוגבל ע"פ הוראת התורה, אבל בדורינו - ומה גם בזמן האחרון - אשר כל עניני החינוך פרועים לשמצה והצעירים והנוער קוראים ספרי מינות ורעל הכפירה בהאמת הולך ומתפשט, מצוה וחובה להעמיד עמוד האש להאיר את החשך" וכו'. עכ"ל (מלבד ההדגשות), [וראה שם גם בעי שלי".]

משמע מכאן לכאוי, שבעצם אין חיוב "לימוד דא"ח לנשים", ואמנם בזמן "כשהחינוך מסודר ומוגבל ע"פ הוראת התורה" אין ללמדם תורה; רק בדורינו מצד בעיות התקופה "אשר כל עניני החינוך פרועים לשמצה" וכו' "מצוה וחובה" ללמדם חסידות, - אייכ צייע לכאוי איך זה מתאים עם מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א שנשים בעצם חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן שזה כולל לימוד תורת החסידות דהוי בכלל מ"ע שאין הזמן גרמא וכו', ואין בזה שום הגבלה ואפילו בזמן "כשהחינוך מסודר ומוגבל ע"פ הוראת התורה" הן חייבות בזה בעצם, ולא רק מצד "להעמיד עמוד האש להאיר את החושך"?

הערת המערכת: אולי י"ל שכ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ני"ע בא לתרץ למה בדורות שלפנים לא עסקו בזה, ע"ד מה שמתרץ כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע להעדר ההתעסקות בענין ז' מצות דב"נ בדורות שלפניו [אע"פ שגם אז היי בזה חיוב].

~~~~~

המעליותא של ארבעים שנה במדבר

הרב טובי' בלוי

≈ מח"ס כללי רש"י ≈

≈ ירושלים תובב"א ≈

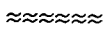
בי"משיחות" ש"פ בשלח (סעיף ג') מבואר המעליותא של "נשאים הקב"ה דרך המדבר מי שנה"י ("שבחינת" אחד עשר" תומשך ותתגלה בפנימיותם ע"י ההליכה במדבר במשך ארבעים שנה"י) ע"ד "בן

7 - פרשת משפטים היא תהא שנת נפלאות בכל -

ארבעים לבינה" ועיד "שאינ אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו עד ארבעים שנה", ע"ש.

ובהערה 44 מוכיח כי דעת המדרש הנ"ל בשמות רבה (פרשה כ', פיסקא י"ב) היא למעליותא (שלא כדעת מפרשים שם) "שלפני ואחרי מאמר זה מפרש "ולא נחם אלקים וגו'" במעלתן של ישראל, בניו של הקב"ה, שגם לאחרי שהקב"ה הוציאן ממצרים לא הי' מתנחם" וכי, ע"ש. והכוונה לפיסקא י"א וי"ג, ששם מופיעים הלשונות הנ"ל שבהערה.

אבל להעיר שבפיסקא י"ד (היינו - 2 פיסקות אחרי הפיסקא הנ"ל) יש דברים מפורשים יותר במעלת הארבעים שנה במדבר, ששם שני משלים למלך שהמתין בחלוקת נכסים לבניו לטובתם של הבנים, ועוד יותר מודגש הענין במשל השני, שהוא מתאים ממש לביאור של כ"ק אדמו"ר שליט"א שזה כדי להמתין לכך שיעמדו על סוף דעתו וחכמת משנתו של רבו, וז"ל: "משל למלך שהיה לו בן והיה מבקש ליתן לו ירושה, ואומר אם נותנה לו אני עכשיו עדין קטן הוא ואינו יודע לשמרה, אלא עד שילמד בני כתבין ויעמוד על עומקן. ואח"כ אני נותנה לו".

מלכות דאין סוף

הרב מיכאל זעליגסאן

≈ תושב השכונה ≈

בקשר למ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת מוצאי כב שבט בענין מלכות דאין סוף -

יש להעיר ממ"ש (בספר התולדות- אדמו"ר מהר"ש) שכ"ק אדמו"ר מהר"ש בעת שנהג יארציט לאחרי אמו הרבנית חי' מושקא ני"ע, הי' אומר ג"כ דא"ח דרושים קצרים ותוכן המאמרים הי' אודות מלכות דאין סוף.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

כיבוד או"א בין אדם למקום ובין אדם לחבירו

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
 ≈ ר"מ בישיבה ≈

בלקו"ש פי יתרו (סעי' ו') כתב וז"ל: ומכל הנ"ל נמצא, שבכבוד אב ואם יש שני גדרים וענינים: א) מצוה שכלית, והוא ענין שבין אדם לחבירו (אם מצד ענין של הכרת הטוב על כל מה שהשפיעו אביו ואמו אליו וגידולו וחינוכו, או גדר של פריעת חוב כדאיתא בירושלמי), ב) גדר של בין אדם למקום, דכיון שהאב "משתתף ביצירתו" הרי כיבוד או"א הוא "כיבוד הא-ל", עכ"ל.

ויש להעיר בהא דחולין קמב, א וקידושין כט, ב, דמבואר שם דר' יעקב אומר דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אפילו במצות אלו שמתן שכרה כתוב בצדה כמו בכיבוד אב ואם ושילוח הקן, הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה ושלח את האם ולקח את הבנים ובחזרתו נפל ומת היכן אריכות ימיו של זה והיכן טובתו של זה אלא למען יאריכון ימיך בעולם שכולו ארוך וכו' ודלמא לאו הכי הוה, רב יעקב מעשה חזא וכו' עיי"ש.

ובלקו"ש חיי"ט פי תצא (א) מקשה דלמה צריך להביא הרא"י הן ממצות שילוח הקן והן ממצות כיבוד אב ולא מספיק להביא רא"י באחד מהם, ואף דר' יעקב מעשה חזא באופן זה, מ"מ גם בזה יש להקשות למה נוגע להדגיש בהמעשה שהי מקיים ב' המצוות, דהרי גם אם הי' מזכיר שהי מקיים מצות שילוח הקן לבד הי' רא"י מזה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא? וממשיך שם לבאר דמצוות שילוח הקן היא מצוה שבין אדם למקום, משא"כ כיבוד אב היא מצוה שבין אדם לחבירו, דלפי"ז מובן שהוצרך להוסיף בהרא"י בהא ד"נפל ומת"י שהי לא רק במצות שילוח הקן שהיא בין אדם למקום אלא גם במצוות כיבוד אב שהיא בין אדם לחבירו, כי הרא"י היא דוקא ממצוות כיבוד אב ואב.

והביאור בזה, דמצות שילוח הקן כיון שהיא מצוה שבין אדם למקום ועיקר ענינה היא עצם פעולת המצוה, לכן יכול כוונה

הפכית (הכוונה שלא לקיים המצוה) לגרום שאין זה קיום מצוה, ובמילא ליכא ראי מהא דנפל ומת בשילוח הקן מצ"ע, דאפשר שעשה המצוה בכוונה הפכית, ולכן לא הי' כאן קיום מצוה, משא"כ בכיבוד אב ואם כיון שהיא מצוה שבין אדם לחבירו, דבזה נוגע (בעיקר) תועלת הפעולה, שהאב יקבל את הגוזלות, במילא אינו נוגע בזה כוונתו, דאפילו אם הי' לו כוונה הפכית מ"מ קיים בזה מצוות כיבוד אב, [וע"ד דמצינו במצוות צדקה שהיא בין אדם לחבירו דאפילו אם אבד סלע ומצא עני ונתפרנס בה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה וכו' דאף שלא הי' לו כוונה כלל מ"מ כיון דסו"ס קיבל העני הסלע ונתפרנס בה שפיר קיים מצוות צדקה, ועד"ז הוא בכיבוד אב ואם ושאר מצוות שבין אדם לחבירו], ולכן רק מכיבוד אב יש ראי דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא עיי"ש.

והנה לפי המבואר בהשיחה כאן דבמצות כיבוד אב יש גם גדר שבין אדם למקום כנ"ל שהוא "כבוד הא-ל", וא"כ לכאורה קיום ענין זה דבין אדם למקום הוא רק כשאין לו כוונה הפכית, כמו בשאר המצוות שבין אדם למקום, וא"כ אכתי יש להקשות דמהו הראי אפילו מכיבוד אב דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, דילמא הא דכתוב שם מתן שכרה הי' קאי רק אם קיים המצוה בשלימות בכל הפרטים, הן הענין דבין אדם לחבירו והן הענין דבין אדם למקום, אבל כאן שלא הי' קיום החלק דבין אדם למקום לא קאי ע"ז מתן השכר הכתוב בצדה, וא"כ לכאורה שוב ליכא הכרח דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא?

ועי' גם בשו"ת עונג יו"ט סי' י"ט (מובא בהערה 56 שם) שהקשה כעין קושיא הנ"ל לפי הרי"ש (המובא ברבינו יונה ברכות יב,א) דאפי' למי"ד דמצוות אי"צ כוונה אם מכוון להיפוך לא יצא, דלפי"ז מהו בכלל הראי דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא מהא דנפל ומת וכו' ודילמא כוון להיפוך, ובמילא לא קיים שום מצוה? ותירץ שם דמתי אמרינן דאם מכוון שלא לצאת אינו יוצא, רק במצוות אלו שיש שיעור לקיומה כמו מצה ולולב ושופר בזה מהני מחשבתו לסתור המצוה, דהא אין באכילת מצת מצוה כ"א פ"א וכיון שאינו רוצה להוציא יד"ח הי' דומה כמו שאוכל אחר שאכל כזית המצה וכו' משא"כ כיבוד או"א ושילוח הקן שאין שיעור לקיום מצותן וכל אימת שעושה אותן יש בהם קיום המצוה אין כח במחשבתו שחישב שלא לשם מצוה לסתור ולבטל כח המצוה ומאיליו הוה מצוה, ובמילא לא קשה דילמא כוון להיפוך כיון

דגם אז יוצא מצוות אלו עיי"ש. (ולכאורה יליע דהרי בברכות שם זה מובא לגבי ברכות הנהנין שהוי"ע תמיד) דלפיי"ז לא קשה כני"ל כיון דגם בהחלק של בין אדם למקום שבכיבוד אוי"א יוצא בלי כוונה, אבל בהערה שם מקשה עיי"ז דלא שייך לומר שקיים מצוה היפוך כוונתו עיי"ש, וגם דאכתי קשה לפי הביאור שבהשיחה.

ובאמת גם במצוות שהן "בין אדם למקום" מצינו שישנם מצוות שהתוצאה הוא העיקר ולא גוף הפעולה ולדוגמא במצוות תשביתו שחקרו באחרונים אם המצוה היא בגוף ההשבתה או במה שהחמץ הוא מושבת, דאי נימא שהמצוה היא התוצאה אפילו אם לא כוון יצא, וראה בסי' אמרי בינה או"ח סי' י"ד, וכן בלקו"ש שם בפי תצא בהערה 51 הביא ממלא הרועים (עי' מצות צריכות כוונה אות ט') דבמילה שהמצוה היא הסרת הערלה לכו"ע אם לא כוון יצא וכו', ולפיי"ז לכאורה גם בנדו"ד בכיבוד אב י"ל כן דגם החלק שבין אדם למקום נתקיים משום שהעיקר הוא התוצאה.

אבל יש לחלק כי במילה ותשביתו וכו' אף שהן מצוות שבין אדם למקום, מ"מ זה גופא הוה המצוה **התוצאה**, וכיון שישנה התוצאה קיים מצוותו, אבל כאן בעניננו שהוא "כבוד הא-ל", הרי אם צדקת מה תתן לו וגו', והעיקר הוא מצד **האדם** שהוא יתן כבוד לא—ל, היינו דאין התוצאה כאן העיקר אלא עצם הפעולה שהאדם נותן כבוד לה, ובמילא מצד גדר זה צ"ל דאם כוון להיפוך לא יצא, ודומה למ"ש הגר"י ענגל באתון דאורייתא כלל י"ג לגבי אונס במצוה דבמצוות שהן בין אדם למקום דאם צדקת מה תתן כו' אם הוא אונס אינו בר חיובא כלל, משא"כ במצוות שבין אדם לחבירו שהעיקר הוא התוצאה שחבירו מקבל, שם גם באונס הי"ז בר חיובא אלא שאינו יכול לקיים את חיובו עיי"ש, ואכתי יליע בזה.

אב שאמר לא בעינא

(ב) עוד יש להעיר בהך דבי"מ לב,א, דילפינן מקרא דאם צוהו אביו לעבור על ד"ת לא ישמע לו, ובגמ' שם פריך טעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו, הא לאו הכי הוי"א צייתי ליה, ואמאי האי עשה והאי ל"ת ועשה, ולא אתי עשה ודוחה ל"ת ועשה ומתרץ איצטריך סדי"א הואיל והוקש כבודם לכבודו של מקום הילכך לציית ליה קמ"ל כו' עיי"ש. ובתוס' הרא"ש שם הקשה (וכן הקשו

בתויי כתובות מ,א ד"ה שם) למה לנו פסוק שאין עשה של כיבוד אב דוחה ל"ת הרי אם יאמר האב אין רצוני בכיבוד אין לעשה כלל ועשה כזה אינו דוחה ל"ת כלל כמבואר בכתובות שם לגבי אונס דהעשה דולא תהיי לאשה אינו דוחה ל"ת כיון דאי אמרה לא בעינא ליכא לעשה כלל? ותירץ בתירוץ הבי' שם דאף שאמר האב לא בעינא שייך עשה דמ"מ מצוה היא שיכבדנו בכל דבר, וביאר הרדב"ז (ח"א סי' תקכ"ד) דאף דאב שמחל על כבודו כבודו מחול, מ"מ היי רק דאם מונע א"ע מלקיים אינו עובר על מצוות כיבוד, אבל מ"מ אם כיבד אביו קיים מצוה עיי"ש, ועיי' גם בפתחי תשובה יו"ד סי' ר"מ ס"ק ט"ז שהביא דבריו, וראה בחידושי רע"א בשו"ע שם ובברכי יוסף שם, ועיי' גם באוצר מפרשי התלמוד בי"מ שם בהערה 90.

ולפי השיחה אולי יש לבאר הפירוש בזה דאם האב מחל על כבודו אי"כ חלק המצוה שבין אדם לחבירו, דהיי כאילו האב אינו צריך לזה, אבל מ"מ אכתי יש כאן קיום החלק שבין אדם למקום שלפועל יש כאן "כבוד הא-ל", ולכאורה זהו גם הכוונה במה שצויין בהערה 44 לסי' חסידים סי' תקע"ג שהאב שמחל על כבודו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, דהיינו מצד הפרט ד"כבוד הא-ל".

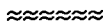
ואולי יש לתרץ ג"כ הא שהקשו המפרשים בב"מ שם דמה תירץ הגמ' "סדי"א הואיל והוקש כיבוד או"א לכבודו של מקום הלכך לציית ליה", דמ"מ מהיכי תיתי יהיי כבודם עדיף מכבוד המקום שישמע להם לעבור על ד"ת? דלפי הנ"ל אולי י"ל דכוונת הגמ' דכיון שיש שם גם "כבוד הא-ל" נוסף על בין אדם לחבירו, היינו שיש כאן שני קיומים מה שפורע חובו כו' וגם שנותן בזה כבוד להי' לכן הו"א דזה עדיף.

כיבוד אב ובן נח

ג) בענין מצוות כיבוד או"א בב"נ צויין בהערה 46 ו47 דהיי בכלל ישוב העולם וגם שהוא מצוה שכלית ובמילא הייה מחוייבים בזה. ויש להעיר מקידושין לא,א, לגבי דמא בן נתינה שנתן לו הקב"ה פרה אדומה בעדרו ואמר רבי חנינא "ומה מי שאינו מצווה ועושה כך, מצווה ועושה עאכו"כ, הרי מבואר בזה דב"נ אינו מצווה בכיבוד אב, ועיי' גם בנזיר סא,א, יצא גוי שאין לו אב למאי אילימא וכוי' אלא במי שמוזהר בכיבוד אב ולא

בגוי כו', וכתב בפ"י המיוחס שם דב"נ אינו מוזהר בכיבוד אב, וכן בתוס' שם.

ואולי אפ"ל עפ"י מ"ש כאן בהערה 48 וז"ל: וגם בזה מעלה בישראל, שאצלם גם קיום מצוות כיבוד אב ואם כדבר שבין אדם לחבירו הוא מצד ציווי הקב"ה בתורתו (ככל מצוות דמשפטים) כו' עכ"ל. היינו שאצל ב"נ הציווי הוא רק משום שהשכל עצמו מחייב כן, אבל לא משום שהוא ציווי ה', משא"כ בישראל החיוב הוא מפני שכן ציוה הקב"ה בתורה וכמו חוקים וכו', במילא נמצא שבנ"י מצווין באופ"א לגמרי מב"נ, ומובן דזה נוגע גם לשכר כיון שבנ"י מקיימים לא מצד השכל אלא מצד שכן ציוה הקב"ה בתורה וכו', וכ"כ בארוכה הנצי"ב בהסכמתו לספר אהבת חסד עיי"ש, ושפיר קאמר בגמ' "ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה עאכו"כ", ועד"ז יש לתרץ הך דנזיר דהציווי בב"נ היא רק מצד השכל ואינו דומה להציווי בישראל שהוא מצד שכן ציוה ה' בתורה.

כיבוד אב כבוד הא—ל

הת' יוסף יצחק הלוי לוי
 ≈ תלמיד בישיבה ≈
 ≈ וחבר המערכת ≈

בלקו"ש פי יתרו ש.ז. מבאר בארוכה הפירוש ברמב"ן דכיבוד אב הוא "כבוד הא-ל" דיצירת הוולד הי"ה רק בכח הא"ס שבהורים, שנמצא בהם רק מפני שהקב"ה קבע כח של א"ס בטבע האדם, וא"כ אין זה כבוד האב והאם מצ"ע אלא רק כבוד הא-ל, כח הא"ס שמתיוחד בהם עיי"ש.

ולפי ביאור זה לכאורה יל"ע דא"כ למה החיוב דכיבוד אב הוא רק בבן אל אב שלו ואם שלו, דלכאורה לפי זה צריך להיות חיוב לכבד כל אב, כיון שיש בו הכח דא"ס המתיוחד עמו וכו' ובמילא כשמכבד אותם יש כאן "כבוד הא-ל", ואה"נ לפי מה שמבאר בסוף השיחה שיש גם ענין דבין אדם לחבירו כו', הנה מצד ענין זה הי"ז שייך רק באביו ואמו, (ועד"ז לשיטת החינוך א"ש) אבל מ"מ לפי הרמב"ן דכיבוד או"א הוא בחמשה דברות

13 - פרשת משפטים היי תהא שנת נפלאות בכל -

הראשונות מצד כבוד ה', משמע דזהו ענין העיקרי שבכיבוד אב, ואייכ הרי ענין עיקרי זה ישנה גם בכל אב ואם וילייע.

ב) לפי מייש (בסעי' הי') בישראל דאם הכבוד המתחייב מיצירת הבן הוא למציאות האב והאם מצד עצמם בגלל שהם בעלי בחירה ובבחירתם הביאו אותנו לאויר העולם, הנה אז הייז בסתירה לאמונה האמיתית באחדות ה' וכו' עיייש.

לכאורה לפייז ילייע בדעת החינוך המובא בריש השיחה שראוי לאדם שיכיר ולגמול חסד כו' ייכי האב והאם הם סיבת היותו בעולם" ועייכ ראוי לעשות להם כל כבוד וכו' עייכ. ולא הזכיר כלל בזה שהוא כבוד הא—ל וכו', ואייכ למה אין בזה סתירה לאמונה האמיתית באחדות ה'.

ג) עוד לא הבנתי מייש בסעי' די דאף שיש להם בחירה מיימ אין להם שליטה חיי בהנהגת העולם להוליד או לא להוליד עיייש, דלכאורה כיון שיש להם בחירה למה אין תלוי בידם אם שלא להוליד וכו'?

סעודתא דדוד מלכא משיחא

הרב טובי' בלוי

≈ מח"ס כללי רש"י ≈

≈ ירושלים עיה"ק ≈

בלקוייש פי בשלח ש.ז. מבואר באריכות המקור והגדר והטעם של סעודת מלוה מלכה, ונקודת הענין היא שהיא הענין של ברכת השבת שהתחיל בירידת המן וענין זה הוא גם במוצשייק.

וקצת צייע שבכל הליקוט (וגם בהערות) לא הוזכר כלל, כמדומני, הענין שסעודת מלוה מלכה היא "סעודת דוד מלכא משיחא", כמו שציין כייק אדמו"ר שליט"א פעמים רבות (מכתבי האריז"ל וכו'), ובמיוחד בתקופתנו שקושרים כל ענין עם משיח וכו'.

והקשר לתוכן השיחה הוא בכמה אופנים:

א. שבת קודש קשורה ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", וברכת השבת הנמשכת בחול (כמבואר בשיחה הנ"ל) היא ממש הענין שלעתיד לבוא שכל עניני העולם והחולין יהיו שבתיים, כמבואר בארוכה בכל המקומות.

ב. ירידת המן היא לכשעצמה ע"ד לעתיד לבוא כמבואר בדא"ת שענינה הוא גילוי היחידה שבנפש (ולדוגמא - אור התורה שמות כרך ח', עמ' ב' תתקס"ד).

ג. הסעודה הרביעית שהיא כנגד רגל רביעי שבמרכבה (דוד המלך) עניינה ספירת המלכות, שעיקר גילוייה לעת"ל (אשת חיל עטרת בעלה) וכו'. ונקודה זו תומתק במיוחד עפ"י תוכן השיחה הנ"ל, שכל מציאותה ועניינה של סעודה זו היא תוצאה והמשך של ג' סעודות ש"ק, ואם כן הרי זה מתאים לכל ענין המלכות שלית לה מגרמה כלום, וראה בענין זה באריכות בשל"ה הק' בסוף המאמר השני מעשרה מאמרות שלו (דף ל"ד בדפוס ירושלים תשי"ט) בביאור הפסוק "חבר אני לכל אשר יראוך", ע"ש.

ד. בשיחה עצמה (סעיף ו') מדובר בענין הקשר של סעודה זו לתחית המתים וכו', ובקלות אפשר למצוא הקשר לסעודתא דדוד מלכא משיחא.

ח ס י ד ו ת

זמירות בשבת

הת' אלישע שפירא

הת' משה א. ליצבראנו

≈ תות"ל מונטריאל ≈

בתו"א פרשתנו (ע"ג, ב) ד"ה להבין ביאור הענין האבות הן הן המרכבה מבאר ה"ב מדריגות שישנו בשבת בח"י מעלי שבתא ובח"י יממא דשבתא ומסביר דמעלא שבתא הוא העלאה ושבת דיממא הוא בח"י המשכה ומסביר: "ולכן בלילה מזמרין אזמר" בשבחין וביום אסדר לסעודתא וכל אלו העלאות והמשכות נאמרו בדיבור אי... ולפי"ז משמע שביום ליכא ענין הזמרה ולכאורה (עפ"י"ז) צריכים להבין דהרי מבואר בענין "כל בעלי השיר יוצאין בשיר

- פרשת משפטים הי' תהא שנת נפלאות בכל - 15

ונמשכין בשיר" דכל העלאות והמשכות הן עיי' שיר וכו' (קונטרס יו"ד שבת ש.ז. ושי"נ) וא"כ גם ביום יכולים לזמר (ובפרט עיי' הקדמת העלאה דליל שבת) אפי' שזהו בחי' יממא דשבתא ענין ההמשכה. ואם נבאר דההשמכות עיי' שיר יכולים להיות דוקא עיי' העלאה שלפני"ז (כנ"ל) עפ"ז ביום אין יכולים לומר "אזמר בשבחין".

ובהמשך המאמר שם מבאר ענין הנ"ל במשל בגשמיות וזלה"ק: "כמו עד"מ מי שהוא בעל שכל גדול ומוריד ומצמצם שכלו באיזה מעשה.... כשגומר... ונח הרי השכל חוזר למקורו ואח"כ כשחוזר ורואה והנה ישר לפניו נעשה בחי' חזרת ההמשכה... כך שבת דמעלי שבתא היא בחי' שביתא ונייחא... שחזר למקורו ואח"כ... בחי' חזרת המשכה וכו'" היינו שבלילה הוא ענין העלאה וכו' וביום הוא המשכה וממשיך: "ולכן נקי' סעודתא דעתיקא קדישא שמתגלה ענג העליון מלמעלה למטה... "ומשמע דזה קאי בפשטות על סעודת היום, ולכאורה לפ"ז דביום הוא גילוי מלמעלה כו' - אם אומרים שזמרה הוא רק העלאה (ודלא כנ"ל) למה לנו בכלל ענין הזמרה אפי' בפיוט אסדר.

והנה דוקא ביום אומרים (ע"פ נוסח חב"ד) "דא היא סעודתא דעתיקא קדישא" משא"כ בלילה אומרים "דא היא סעודתא דחקל תפוחיו קדישין" כמבואר במאמר זה (בתו"א) שההמשכה הוא דוקא בסעודת היום כנ"ל ולכאורה י"ל ע"פ המבואר בד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג (מיוסד על ד"ה זה דתרס"ג) שבהג' סעודות אומרים עתיקא קדישא אתין לסעדה בהדה" היינו שבכל הגי' סעודות ישנו המשכת עתיק (פנימיות אבא פנימיות עתיק). אבל י"ל דזהו רק בכללות אבל בפרטיות בלילה עיקר ענינו הוא העלאה ולכן אומרים הפיוט "אזמר בשבחין" וביום עיקר ענינו הוא המשכה כמודגש בנוסח "דא היא סעודתא" היינו שזהו עיקר ענין הסעודה. - הגם שבו ישנו קצת העלאה ועצ"ע.

פלפול בדברי תורה

הרב משה לברטוב
≈ תושב השכונה ≈

בתניא פכ"ג מבאר אדמוה"ז חילוק בין היחוד שנעשה ע"י קיום מצוה שהם רק אברין דמלכא ובמילא יחוד הנפש ע"י קיום המצוה ג"כ באופן זה ולא יותר משא"כ המח' וההרהור בד"ת וכח הדבור והפה וחלשון מיוחדים ממש עם אלקות.

והטעם כי הדבר הלכה הוא הוא רצונו ית' שעלה ברצונו שכשיטעון ראובן כך יהיי הפסק כך עיי"ש באריכות.

והנה כשאדם מתפלפל בדברי תורה ואינו לומד פסק הלכה האם זה ג"כ נכנס בגדר זה שהיחוד הוא יותר מבמצות, כי הלא אדמוה"ז מדייק כי הדבר הלכה הוא רצונו ית' שעלה ברצונו כו' כדלעיל. וכאן הלא לא הגיע עדיין להלכה (ובכלל מי יודע אם יגיע להלכה כי א) פלפול הוא לאו דוקא בהלכה ב) אפשר שלא יכוון להלכה.)

ואם תאמר שזהו רצונו ית' שילמוד ויפלפל הנה גם במצות זהו רצונו ית' שיניח תפילין.

ומהו ההפרש בין הדבר הגשמי שעל ידו מקיים רצונו ית' ובין שכל האדם מחשבתו ודיבורו שעל ידם מקיים רצונו ית'. (והרי מצות תפלה שמקיימה בדיבור ומחשבה ואדמוה"ז כותב בפירוש שאינה דומה למצות ת"ת) ויש לעיין בזה.

נקבה תסובב גבר

הרב שאול משה אליטוב
≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈
≈ ב. איירעס ארגנטינע ≈

א. בקשר לקובץ שזכינו לקבל בכ"ב שבט מביא שם (בע' 32 ואילך) בדבר מעלת נשי ובנות ישראל בארוכה ובסוף אות א'

- פרשת משפטים היא תהא שנת נפלאות בכל - 17

מביא על שייכותן המיוחדת לגאולה עצמה ע"פ המבואר בספרי קבלה וחסידות, שלעת"ל תתגלה מעלת ספירת המלכות (מקבל, אשה) ששרשה למעלה מכל הספירות (משפיע, איש) כמ"ש "נקבה תשובב גברי", "ואשת חיל עטרת בעלה". ע"כ מהשיחה.

ולכאורה אפשר לקשר כ"ז עם המבואר בכ"מ על הזמן דהגאולה ששייך לגבורות.

וכמו שנאמר "ולאמור ליצחק אבינו אתה", שלעת"ל תתגלה מעלת יצחק - גבורות.

דבתחילת הבריאה אם היתה ההשפעה משם אלקים בלבד לא היי העולם יכול לקבל, ולכן שיתף עמו מדת הרחמים, משא"כ לעת"ל שיהי בירור העולם, העולם יהי כלי אפי' לדקדוקם של מדת הגבורה.

ועד"ז מבואר גם גבי המחלוקת דבית שמאי ובית הלל שהאידינא הלכה כבית הלל, חסדים, משא"כ לעת"ל תהי ההלכה כבית שמאי (מלשון השם ארחותיו-) גבורות .

וכיון שבנין המלכות (אשה ומקבל) הוא מהגבורות אפשר לקשר זאת למעלת הנשים שיתגלה לעת"ל כנ"ל.

ב. אלא שיש לעיין בנוגע להלכתא למשיחא כיצד יהי אז הנוסח בתפילה דברכות השחר.

דבזמן הזה אנו מברכים בכל יום "שלא עשני אשה", אבל כיון שלעת"ל "נקבה תשובב גברי" שתתגלה מעלתן של הנשים, אי"כ צריך ביאור כיצד יהי הנוסח.

והשאלה היא בשתים :

- א) האם האנשים ימשיכו לומר נוסח זה?
- ב) האם הנשים יאמרו ברוך שלא עשני איש?

ג. והנה בתחילה יש לעיין במפרשים בפירוש הפסוק "נקבה תשובב גברי" (ירמ" ל"א, כ"א).

וברשי" שם מביא ב' פירושים :

פירוש א' - ע"פ פשטות (וכן מסבירים שאר המפרשים שעל אתר) תסובב מלשון חיפוש, שתוסבב לחפשו, וכפירוש המהר"י קרא ועוד, שבזמן הגלות בני ישראל (האשה) לא מחפשים את הבעל - הקבי"ה, משא"כ לעת"ל נחפש אחר הקבי"ה. פירוש ב' - ע"ד הדרש מפי רבי יהודה הדרשן, שתסובב פירושו שהנקבה תסתובב (תסובב ותתהפך) להיות גבר.

ולכאורה ידוע הכלל כשיש ב' פירושים על פסוק אחד יש שייכות בין הפירושים, וכאן לכאורה הם פירושים הפכיים, דלפירש האי' משמע שהאיש יהי' חשוב יותר, ולכן הנקבה תסובב לחפשו, ולפני' הבי' משמע שהאשה תהי' - חשובה יותר, ולכן מפרש תסובב שהיא תתהפך למעלת האיש.

ואפשר לומר בזה דבי' פירושים אלו אי' משלים את השני, דהן אמת שלעת"ל תתגלה מעלת הנקבה כיון שבשרשה היא נעלית יותר, ולעת"ל יתגלה שורשה, עכ"ז יהיו עניינים שבהם יהי' האיש גובר.

והרא"י לזה בפשטות - כיון שהתורה היא נצחית והאיש מקדש, והסדר ע"פ תורה הוא שהוא ימשול בך, אלא שיהיו עניינים לעת"ל שיתגלו אצל האשה שלגבי פרטים אלו תהי' חשובה כגבר לפני בעלה (שתגבור עליו בפרטים אלו), אבל בכללות הבעל יהי' גובר.

ומכיון שגם לעת"ל הנשים יהיו פטורות ממ"ע שהזמ"ג מצד ענין זה שייך לומר גם אז ברכת שלא עשני אשה.

עפ"ז מתורצת גם השאלה עה"פ נקבה **תסובב** גבר שבי' הפירושים היו נראים הפכיים, והאמת שכל פירוש מגלה ענין אחר.

הפ"י הראשון שמדבר במעלת הגבר - מדבר איך שזה בכללות גם לעת"ל.

והפ"י השני מדבר במעלת האשה - בהפרטים והמעלות שיתגלו אצלה לעת"ל.

הפירוש דהכלל ירידה צורך עלי'

הת' ט.ויגלר

≈ תות"ל 885 ≈

בקונטרס יו"ד שבט תשנ"ב אות ז' מבאר פירוש נוסף בהכלל דכל ירידה היא צורך עלי' דהפירוש הפשוט הוא שעיי' הירידה, העלי' היא למקום נעלה יותר מכמו שהי' קודם הירידה. וכאן מוסיף עוד פירוש שהכונה בהירידה דהעולמות ז.א. זה שאופן התהוות עוה"ז הוא באופן שקודם נתהוו עולמות העליונים ואח"כ ירדו ממדריגה למדריגה עד שנתהווה עוה"ז התחתון, הוא בכדי שיהי' ענין הרצוא והעלי'.

וממשיך, שכמו"כ הוא גם בנוגע להאור האלקי שמהווה את הנבראים, שבתחלה הי' כלול בהמאור שאז אין לו שייכות כלל לעולמות, ואין נתינת מקום כלל לעולמות ורק עיי' הצמצום הראשון והצמצומים שלאח"ז שהיו בהאור, נעשה מקור להוות את הנבראים שהטעם לכל זה הוא בכדי שבהנבראים יהי' רצוא ועלי' להכלל בביטול המציאות בהאור שלמעלה משייכות לעולמות.

ולהעיר שבמאמר ד"ה וילך תרמ"ג אות א' משמע שם מדבריו, שמביא את ב' הפירושים וכפי' ששניהם עולים בקנה אחד, באופן שעיי' הפירוש הב' באים לפי' האי' וכדלקמן.

דהנה מבואר שם בענין "אתה קדוש ושמן קדוש", דירידה גדולה היא להאור והזיו (מבחי' שמך) שנתפשט ונמשך להוות ולהחיות נבראי' מאין ליש ודבר נפרד, וצריך לומר שהירידה היא צורך עלי', והיינו שעיי' העבודה למטה ממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש, הגם שבחי' "אתה קדוש" אינו בגדר גילוי דכל עצם בלתי מתפשט, מ"מ בכח הכל יכול גם העצם שייך שיתגלה למטה מטה, היינו שעיי' ביטול היש לאין שעושיין למטה, עיי'ז נמשך עצמיות אוא"ס למטה... נמצא אי"כ עלי' גדולה מאד שהרי אפי' בחי' "שמך קדוש" אינו בערך ודוגמא כלל לבחי' "אתה קדוש" וכשיאיר ויתגלה בחי' "אתה קדוש" הי'ז עלי' גדולה מאד. עכתה"ק

משמע אייכ, שעיי העבודה דביטול היש לאין שעושיין למטה
(הפירוש הנוסף) נמשך המשכת עצמיות אואיס - בחיי אתה קדוש
בבחי שמך קדוש (פירוש האי) למטה.

ולא באתי אלא להעיר.

הערות בתניא פי"א

הרב משה לברטוב
≈ תושב השכונה ≈

בגליון יתרו ש.ז. מעיר הרב ע. ג. וו. בפי י"א על
ליצנות ולהי"ר, אך ראה ליקוטי פירושים על תניא מהרב
חיטריק שמביא מכ"ק אדמו"ר שליט"א שאבק קאי גם על ליצנות
(עיי"ש) ובאמת כן היי לומדים המשפיעים.

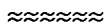
ובענין השני שמעיר על זה שהיי אפשר לו לעסוק בתורה
ומפנה לבו לבטלה שהרי"ז איסור גדול, ובליקוטי פירושים הנ"ל
מציין ללקוטי הגהות לתניא עי י"ז ששם מובא מהצ"צ וזלה"ק
עי לעיל פי"א במבטל איזו מייע, עייכ ואין הסי לקוטי הגהות
תח"י. אך בפי"א בתניא כשכותב אדמוה"ז ואייכ עייכ הבינוני אין
בו אפי' עון ביטול תורה ומבארים, מהו - אפי', והפי' הוא
שקשה ליזהר בזה. ואייכ ולכן גם בפיי"א, אך דיוק של הרב וו.
מה שמביא דוגמא (בפיי"א) מהניעור בלילה כוי הוא דיוק טוב
לכאורה.

ועל שאלת הרב קלויזנר בפי"א על משביעין אותו שבגמי נדה
שהרי מושבעין ועומדים, הנה הרב קורף כותב בפירושו שזהו ע"ד
נשבעין לקיים המצות היינו זירוז, והצ"צ מאריך בכמה מקומות
שמשביעין הוי"ע נתינת כחות, ולכאורה זהו גם עפ"י נגלה.

קצת צ"ע, במאמרי דרושי חתונה מאמר וכל בניך אות ד' כותב
שעיי חטא הדורות סלקו כבי את השכינה למעלה מז' רקיעים
ואברהם הוריד השכינה לרקיע ז'.

פרשת משפטים ה"י תהא שנת נפלאות בכל - 21

והלא במאמר ההסתלקות מביא מהמדרש (וכן הגי' במדרשים שתח"י) שנסתקלה עד רקיע השביעי ואברהם הורידה מרקיע ז' לוי.

הערה בקוני' יו"ד שבט הרצוא, והביטול שבנבראים כו'

מיכאל חנוך גאלאמב

א. בקוני' יו"ד שבט בסעי' ז':

"דמהטעים ע"ז שהתהוות עוה"ז התחתון היתה באופן שבתחלה נתהוו עולמות העליונים ועל ידם דוקא נעשה ההתהוות דעוה"ז התחתון, אף שלכאורה הי' צריך להיות מלכתחלה ההתהוות דעוה"ז התחתון, כי ענין דירה בתחתונים הוא שהתחתונים יהיו בטלים לאלקות כו', דע"י שמשיגים שהחיות שלהם הי' כלול תחילה בהעליונים ואח"כ ירד למטה עד לירידה שהוא באין ערוך, נעשה בהם ענין הרצוא ליכלל בשרשם, שע"י הם בטלים מציאותם...

וכמו"כ... מהטעמים ע"ז שבתחלה הי' האור כלול בהמאור... אור שלמעלה משייכות לעולמות, וע"י הצמצום, נמשך ממנו אור הקו... עד שנעשה מקור להוות את הנבראים, ולא הי' מלכתחילה המשכת אור זה, הוא בכדי שבהנבראים יהי' הרצוא והעלי' להכלל בהאור שלמעלה משייכות... ביטול במציאות. [וכידוע... אמיתית ענין הביטול ביטול במציאות, הוא דוקא מצד האור שלמעלה משייכות לעולמות]. ע"ש בארוכה.

ולכאורה יש לפרט שישנם כאן שני ענינים, - הא', טעם לעצם מציאות האור שהוא למעלה משייכות לעולמות, וב', שהאור המהווה את הנבראים נמשך ממנו (היינו מהאור שלמעלה משייכות לעולמות, הנק' כאן אור הכלול במאור, כמבואר שם בפנים), והביאור בהמאמר קאי על ענין הב', דהיינו שאינו מבאר כאן הטעם למציאות האור שלמעלה משייכות לעולמות, כי אם, בא לבאר הטעם שחיות הנבראים צ"ל נמשך ממנו כו'.

יש להעיר, שמעין זה איתא בד"ה וידבר אלקים אכה"ד תת... (סה"מ מלוקט ח"ג ע' קס"ח) בטעם שבריאית העולמות היתה

באופן שבתחילה נמשך המאמר אחד וממנו נפרטו העשרה מאמרות פרטיים, דהיינו בסדר דכלל ופרט דוקא, כי עייז יש בהעלם בהעשי"מ הכלל דמאמר אחד ועיי עבודה, ביכלתו להגיע להביטול שמצד המאמר אחד שהוא ביטול במציאות, ועייז תושלם הכוונה דדירה בתחתונים וכן ממשך בנוגע לכללות האור, שהאור לפיייע העולמות נמשך מהאור שהוא בבחי גילוי העצם (שלמעלה משייכות לעולמות) בכדי שיוכלו הנבראים להגיע לא רק לביטול היש שמצד האור שלפי ערכם, אלא גם לביטול במציאות שמצד האור שבבחי גילוי העצם.

- [וכמו"כ יש להעיר, מד"ה זאת חקת תער"ב, שמה שביכולת הקו לעשות התכללות בהספ"י, (אף שענינו הוא קו המדה למדוד הספ"י כ"א לפי ענינו), הוא מצד רושם הבל"ג שנשאר בחכי דע"ס הגנוזות, סובב שבממלא].

ב. גם בד"ה אנכי תרס"ז (המשך תרס"ו ע"י תס"ה) מקשה הטעם שלא נמצא מלכתחילה אור שהוא לפי אופן העולמות. ובתיי הבי, שם מבאר, כי רצון העצמות הוא שתהי ההתהוות בסדר והדרגה דוקא, עייש.

ויש להעיי, בהבנת דבר זה, שרצה הקב"ה שיהי בסדר והדרגה דוקא.

ולכאורה יש לומר, שהיות שתכלית הכוונה הוא שתהי דירה בתחתונים לכן רצה הקב"ה שתהי המשכת אלקותו ית' באופן המובן גם בשכל התחתון (ולהעיר מד"ה החודש תשמ"ז הע"י 29 דלקמן) היינו שגם השכל יהי חדור באלקות. ויתירה מזו, שעיי שמושג אלקות בשכל הנברא יכול לבוא אחי"כ [לרצוא ו]לביטול כוי דלכאורה, זהו בהתאם עם המבואר כאן בד"ה באתי לגני, שעיי הסדר והדרגה שבהמשכת אלקות עד שנמשך למטה ונעשה החיות שלו, נתעורר בו הרצוא להיכלל וכוי.

ג. אמנם בד"ה ונחה עליו תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"יב ע"י רצ"ה) מבאר המארז"ל, "ואוי"ס למעלה מעלה עד אין קץ למטה מטה עד אין תכלית", ושאי הפיי ב"מעלה ומטה" הוא, שמטה הוא ענין המציאות כוי, ומעלה הוי"ע הרצוא, דמצד אור הקו שהוא לפיייע העולמות, והעולמות תופסים מקום לגבי, נעשה המטה והמציאות דעולמות (וכמו שנזכר גם כאן בסוף סע"י ז' שהביטול שמצד אור

הקו הוא רק ביטול היש, משא"כ מצד האור הסובב כ"ע, שהוא באי"ע להעולמות, נרגש בהם שהן באי"ע ונעשה עי"ז הרצוא להביטול, - **ביטול במציאות**, ע"ש בארוכה.

ומשמע שבכדי שיהי הרצוא והביטול במציאות בנבראים, זהו ע"י שמאיר עליהם (בבחי מקיף עכ"פ) אור הסוכי"ע, ונרגש בהן שהן באי"ע.

ולפי"ז דורש ביאור, דהלא מבואר אצלינו (בד"ה באתי לגני תשל"ב) שסיבת הרצוא אינו רק מצד שיש מציאות אור כזה שהוא למעלה משייכות לעולמות "בכללי" (ומאיר בבחי מקיף עליהם), כ"א שסיבת הרצוא הוא ע"י שחיות הנבראים באה ממנו, (שעי"ז משיג הנברא הסדר והדרגה שבירידת האור), וצריך ביאור.

ד. ואולי י"ל שהחילוק ביניהם הוא, שבד"ה ונחה עליו גוי, הרגש האי"ע, והרצוא שנעשה ע"י הרגש זה, אינו אלא בבחי מקיף, וכמרומוז גם בהלי שם שאוא"ס הסובב כ"ע נרגש בהעולמות "בבחי מקיף עכ"פ" והחידוש שבד"ה באתי לגני הוא, שהרצוא והביטול הוא בפנימיות, כי הרי אין זה תוצאה מגילוי נעלה (שבבחי מקיף), אלא תוצאה מהשגת הנברא בשכל שלו, ובנוגע החיות פרטית שלו. והיינו, כשמתבונן שחיות הפנימית שלו הי' כולל לפני"ז בדרגא נעלית יותר עד למעלה מעלה, עי"ז נרגש אצלו שבעצם הוא שייך לעצמות אוא"ס, ומה שהוא במציאותו עתה, הרי זה ירידה ממהותו האמיתי, וממילא נתעורר ברצוא להיכלל בשרשו הראשון.

וזוהו גם מה שמבאר בסעי' ח' בהעי' 39, שהלשון הוא **להחיות** ולא להוות, אף שגם בשביל התהוות נעשה ירידה בהאור, כי חיות הוא הפנימיות של הנברא המושג ומורגש בו.

- (ואולי יש להוסיף שיומתק לפי"ז מה שמביא מאדמו"ר האמצעי מה שקיבל אדה"ז מהה"מ, שההתבוננות צ"ל **בפרטיות** דוקא, ועי"ז הוא השגה אמיתית ופנימית, ולא רק בבחי מקיף, וכנ"ל. ועוד יש להוסיף שבכללות, החילוק בין המאמרים הוא ע"ד המבואר בד"ה פדה בשלום תשכ"ב (שי"ל בקוני יו"ד - י"ד כסלו ש.ז.) בשני אופני בירורים מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה, - והרי קרבן הוי"ע העלאה מלמטלמי"ע.

ועוד יש להעיר בכללות ענין ההתבוננות המביאה לידי רצוא, מד"ה אחת שאלתי עת"ר:

"ולזאת בהיות המלאכים משיגים זאת איך דהריבוי רבבות השתלי הנבראים כולם בצביונם ישנם בהתכללות בבחי' מלי דאצי ובאופן משובה ונעלה באין ערוך כוי מזה הן מתפעלים מאד בבחי' יציאה מהגבלתן כו"י). -

ה. ועפכ"ז, אולי יש להוסיף, דהנה בד"ה החודש הזה תשמי"ז (סח"מ מלוקט ח"ב ע"י רפ"ג) מבואר בענין הצמצומים שלפני הצמצום הראשון, ובהעי' 29 שם מבאר החידוש שבזה, שאף שיש מקום לומר שהסדר ד"עילה ועלולי" מתחיל מלאחה"צ, כי אז צמצם הקב"ה א"ע שיהי מובן בשכל משא"כ לפנה"צ (כדלעיל בד"ה אנכי תרס"ז בביאור הטעם שי"ל בזה, שצריך להיות המשכת האור בסדר והדרגה דוקא) וע"ז מחדש שגם בהאור שלפנה"צ ישנו הסדר והדרגה דעילה ועלולי" שהאור השייך לעולמות עלול ונמשך מהאור שלמע' משייכות לעולמות, ויתירה מזו, שגם כללות האור שבבחי' המשכה, "עלולי" ונמשך מהאור הכלול בעצמות המאור ממש, ע"ש.

ועפ"י כהני"ל, י"ל (ע"ד הנת"ל בטעם הסדר והדרגה בד"ה אנכי דתרס"ז) שרצה הקב"ה שיהי בסדר והדרגה עד להאור הכלול בעצמותו יתי' ממש, כי ע"ז ביכולת הנברא להגיע לרצוא וביטול (פנימי) לעצמותו ממש.

ואם איתא כני"ל, יומתק גם המשך המאמר (כאן) שמביא הדרגה ד"ועמך לא חפצתי גוי" (כשעדיין מדובר בענין הקרבן שהו"ע ההעלאה מלמטה למעלה כני"ל), וכמו באדה"ז ז"ע, שחפצו הי' "דיך אליי".

בירור השבועה ד"משביעים כו"

הרב ישכר דוד קלויזנר
≈ נחלת הר חב"ד אה"ק ≈

בישיעורים בספר התניא" [להרה"ח הרב יוסף וינברג שליט"א] מבאר במ"ש בתחלת התניא ד"משביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, ואפ"י כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היי בעיניך כרשעי" [נדה ל', ב'] - "השבועה האמורה מורכבת משני חלקים: בחלק הראשון משביעים אותו כיצד עליו להיות - שיהי צדיק ולא יהי רשע. בחלק השני של השבועה משביעים אותו כיצד יחזיק את עצמו בעיניו - שיחשוב את עצמו כרשעי" עכ"ל.

ולע"ד הא ד"הי בעיניך כרשעי" לא זקוקים לשבועה, ובפשטות זהו הוראת בעל המימרא בלבד, וגם בתניא לקמן משמע לכאוי שזה אינו בכלל השבועה; שהרי בפ"ד מבאר "כפל לשון השבועה תהי צדיק ואל תהי רשעי" ואינו מדבר שם בענין "היי בעיניך כרשעי". ואילו בפרק י"ג שמדבר (יח, א) בענין זה אומר רק "לכן נקרא כרשע כמארז"ל אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היי בעיניך כרשע ולא רשע ממש אלא שיחזיק עצמו לבינוני". עכ"ל ואינו מזכיר מאומה שזה שבועה, אלא אומר "כמארז"ל בלבד.

שוב ראיתי ב"לקוטי ביאורים בס' התניא" (להרב קארף שליט"א) ח"א (עי' י"א) שהביא מכ"ק אדמו"ר שליט"א שכתב: "לכאורה: מהי שייכות השבועה לענין "אפ"י כל העולם כו"? וי"ל בשתים א) השבועה היא על "תהי צדיק ואל תהי רשעי", וכל השאר - הם הכשר כדי לקיים את זה, וכמו שהסיום "והוי יודע שהקב"ה טהור" שע"ז פשיטא שאין שייך שבועה. ב) אפ"י את"ל שהשבועה חלה גם על חלק המאמר "ואפילו כו" היי בעיניך כרשעי", הוא מפני שברובא דרובא זהו נוגע ביותר לעבודה, שמי שעדיין לא הגיע למדריגת צדיק לא יטעה בזה. (ונראה שהעיקר הוא כסעיף א', שהשבועה אינה חלה על זה, וכנ"ל שאינו אלא הכשר). עכ"ל.

- והיינ מביא ב"ליקוט פירושים" [להרב חיטריק שליט"א] (עמ' כ"ט). ולפ"י לכאוי היי צריך להביא בישיעורים בספר התניא" את הצד הא', שהשבועה לא קאי על "ואל תהי רשעי" כיון שכ"ק אדמו"ר שליט"א כתב ע"ז שהוא העיקר.

והנה ב"ליקוט פירושים" שם (ע' נ"א) מביא אמנם ש"בביאורים לרשיג מבאר שזהו גם מלשון השבועה שנותנים לה כח גם אם כל העולם (היינו שכל של העולם, כי באמת השכל מורה שהוא צדיק מפני שהוא זהיר בסור מרע ועשה טוב בתכלית) אומרים לך צדיק אתה אעפ"כ הי בעיניך כו"ל. עכ"ל

אולם מצאתי בחידושי חתם סופר על נדה שם שלומד כצד הב' וז"ל: כי לך תכרע כל ברך ביום המיתה יכרעו לפניו על שעברו השבועה שנשבעו ביום הלידה, ונ"ל משו"ה אמרו שמשביעין אותו אפי' כל העולם אומרים עליך צדיק אתה הי בעיניך כרשע ומנ"ל נוסח השבועה, ונ"ל דאלי"כ מ"ט יכרע כל ברך האיכא צדיקים גמורים שלא עברו על שבועתן כדכתיב אשר לא נשא לשוא נפשי, אלא ע"כ שמשביעין אותו ג"כ שיהי בעיניו כרשע, וא"כ ממ"נ יכרע לפניו, אי קיים שבועתו והי צדיק אם כן ע"כ הוא צדיק בעיני עצמו ומשו"ה אינו כורע כי אמר לא עברתי על מצותיך הרי עבר [על] אידך שבועה שיהי רשע בעיניו, ואי הוא רשע בעיני עצמו א"כ סבור שעבר על שבועה הראשונה ולא הי צדיק, ואמר נמי הוי יודע שהקב"ה טהור כו', פי משו"ה תהי בעיניך כרשע כי אף ע"פ שלפי מעללי עולם אפשר שתהי צדיק מ"מ מה נחשב כל זה נגד הקב"ה שהוא טהור ומשרתיו טהורים" וכו'. עכ"ל - הרי בהדיא שלומד כצד האי שהשבועה חלה גם על "הי בעיניך כרשע".

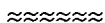
[אך מ"ש החתם סופר דצדיק שאינו מחזיק א"ע כרשע עובר על השבועה צע"ג וכמ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א [הובא בלקו"ב (ע' ט"ו) - ט"ז] בליקוט פירושים (ע' כ"ט): "אין היזק בזה שצדיק ידע שהוא צדיק, וההיזק הוא רק במי שאינו במדריגת צדיק שלא יטעה בזה, כמבואר בתניא פי"ג, ועיקר ההזהרה הוא שלא יסמוך על מה שהעולם כולם אומרים לו כו', ומה שהרבה צדיקים העידו על עצמם שהם צדיקים - הם ידעו שהם צדיקים לא מפני מאמר העולם כו', אלא על ידי הוכחות אחרות והיו צדיקים באמת, ובמילא אין בזה היזק, ואדרבא, וכמבואר בכ"מ בדא"ח שכשם שצריך לידע חסרונות עצמו צריך לידע מעלות עצמו". עכ"ל

ועי' ב"משכיל לאיתן" על תניא [כרך ב' ע' 434] שהביא מהמשפיע ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה ד"מאי נפק"מ אם יחשיב עצמו לצדיק או שידע שהוא בינוני? אלא ידוע כי בעבודת הבירורים... ישנן הוראות נעלות יותר הנכללות בעבודת

הבירורים של הצדיקים, כמסופר על ר' משה לייב מסאסוב, שהי מתרועע עם שחקני קוביות ומבלה עמם לילות שלימים כדי למנעם מעבירה, התנהגות זו עפ"י דין יתכן ותהי אסורה, היות וקיים חשש סביר שהמשפיע עצמו יושפע וימשך אחרי מעשיהם, וכל עוד לא מגלים... כי צדיק הוא, עליו להחזיק אי"ע לבינוני, ולהתנהג כהוראות התורה המיועדות לכל אדם". עכ"ל - הרי בהדיא שצדיק חייב לדעת שהוא צדיק, כי זה נוגע לעבודת הבירורים שלו.

ומה שהקשה החתם סופר "מ"ט יכרע כל ברך האיכא צדיקים גמורים שלא עברו על שבועתן"? - י"ל שהכוונה ב"כל ברך" הוא לרובו ככולו (וכידוע דברי הט"ז בענין זה בהל' ר"ה), משא"כ צדיקים גמורים שהם מועטים ממש (כמבואר בתניא פ"א) אכן אינם בכלל זה וא"ש. - ועי' ב"יפה תלמיד" על נדה [ל', ב'] שכתב: "מושבע ועומד מיום הלידה... וכמ"ש דוד עצמו נקי כפים וגו' אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה, שקיים שבועתו שנשבע בעת הלידה" עכ"ל].

והנה גם מלשון המהרש"א בחדי"א על נדה שם יש משמעות קצת כצד הב' שהשבועה קאי גם על הא ד"הי בעיניך כרשע" ע"ש.

הערה להערת המהדיר באוה"ת

הרב טובי' בלוי
≈ מח"ס כללי רש"י ≈
≈ ירושלים עיה"ק ≈

ב"אור התורה", כרך ח' מכרכי ספר שמות, ד"ה ששת ימים תעבוד (פי יתרו, ראש עמי ב' תתקצ"ז) כתיב: "ועם היות קמיי אין שום הסתר מ"מ לגבי דידן כו' וכנודע בל' מארז"ל מחיצה מפסקת בין ישראל כו' לא בין אביהם כו'", ועל זה באה הערת המהדיר על המלים "לא בין אביהם": "כ"ה בגוכי"ק. ולכאורה (אם הבנתי נכון) כוונת הערה זו שגם אם לכאורה לא מובן הרי "כ"ה בגוכי"ק". ברם, לא הבנתי כלל שפירוש הדיוק הוא שהמחיצה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, היינו כלשונו לעיל "לגבי

דין, ולא כתוב "בין אביהם שבשמים לישראל" שהיה משמע שהמחיצה היא גם קמ"י, וק"ל.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

שבועת בטוי

שניאור זלמן מינקאוויטש
≈ תלמיד כתה ו - ב אהלי תורה ≈

בענין שבועת בטוי שהמקור לזה הוא ויקרא ה, ד, או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים להרע או להטיב וגוי' כי רש"י להרע: לעצמו והא דכי לעצמו ולא לאחרים עיי' בשפתי חכמים וז"ל ולאפוקי אם נשבע להרע לאחרים כגון אכה את פלוני ושכח ולא הכה אינו חייב בקרבן, והוכח מדכתיב להרע או להטיב מקשינן להדדי מה הטבה רשות אף הרעה רשות לאפוקי הרעה לאחרים אין לו רשות...

ולפי פרש"י הנ"ל צ"ב מה דכי בשו"ע אדמוה"ז (חוי"מ) הלי נזקי גוף ונפש ודיני סעי' די' וז"ל אסור להכות את חברו אפ"י הוא נותן לו רשות להכותו כי אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולא לביישו ולא לצערו בשום צער אפ"י במניעת איזה מאכל או משתה. (ומותר להתענות בדרך תשובה שטובה היא לו להציל נפשו משחת) ע"כ.

ומקור להלכה היא גמ' בייק צא, ב, אלא תנאי היא דאיכא למ"ד אין אדם רשאי לחבל כעצמו ואיכא מ"ד אדם רשאי לחבל בעצמו, וכן נפסק ברמב"ם, בשו"ע (ובמשנה שם בארוכה).

והטעם לזה כמש"כ הרדב"ז על הרמב"ם הלי סנהדרין פ"יח הלי וי ד"ה גזה"כ וז"ל "שאין נפשו של אדם קנינו אלא קנין הקב"ה שנא' הנפשות לי הנה, הילכך לא תועיל הוראתו בדבר שאינו שלו ומלקות פלגי דמיתתה הוא.. לפי שאין נפשו קניינו" ע"כ.

אייכ מכל הנ"ל מפורש דלא רק הרעה לאחרים אסור אפי' הרעה לעצמו גייכ אסור לחלוטין.

ואין לומר דרש"י מפרש לפשש"מ - דבן חמש למקרא כבר למד שנפשו של אדם הוא עי"ד פקדון - שאין לו רשות עי"ז, וצריך להחיותו, להיות יהודי שלם בין בנפש ובין בגוף).

ר מ ב " ם

סיום ספר הפלאה והתחלת ספר זרעים

הרב טובי' בלוי
≈ מח"ס כללי רש"י ≈
≈ ירושלים תובב"א ≈

בימים אלה אנו מסיימים בשיעור הרמב"ם היומי את ספר הפלאה ומתחילים בשעטוי"מ את ספר זרעים, שהוא הספר השביעי מן י"ד הספרים.

הפסוק שמעמיד הרמב"ם בראש ספר זרעים הוא "תהי ידך לעזרני כי פקודיך בחרתי", ועל פי הכלל של כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה "כללי רמב"ם" עמ' 67-69) שיש משמעות לפסוק המופיע בראש הספר ("כעין הקדמה ופתיחה לתוכן ההלכות") יש להסביר בפשטות (ואולי כבר מובא החסבר באיזהו מקומן לרוב פשיטותו, אך אינני זוכר כרגע):

ידועים דברי הירושלמי (הובאו ונתבארו ב"לקוטי שיחות", חלק א', עמ' 240, ועוד מקומות רבים בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א): "שמאמין בחי העולמים וזורע", ולכן בפתחת ספר **זרעים** יש להאמין ולבקש את עזרת הקב"ה שיצמחו הזרעים - "תהי ידך לעזרני" - כדי שיוכל לקיים בהם את המצוות התלויות בהם, שהלכותיו מפורטות בספר זה, "כי פקודיך בחרתי".

ויש להמתיק עוד יותר את הדברים, ואת הקשר לסיום ספר הפלאה, ששם (הלכות ערכין וחרמין, פרק ח', הלכה י"ג) מדובר

על האיסור לבזבז יותר מחומש משום ש"הרי חסה התורה על הממונ", ויומתק על פי המבואר בלקוטי שיחות (הני"ל) שלולא האמונה בחי העולמים היה אסור לאבד בידיים את הזרעים (הגרעינים) המוטמנים באדמה ונרקבים שם, וי"ל שהדבר מותר בעיקר לצורך קיום המצוות שיקיים בתבואה וכו'.

והנה, כ"ק אדמו"ר שליט"א מבאר (לקוטי שיחות, חלק כ"ז, עמ' 217 והלאה) את החילוקים באופנים השונים של נתינת צדקה, שבהלכות ערכין וחרמין (בסיום ס' הפלאה) מדובר באופן המובדל, למטרת תועלת הנותן, ובהלי מתנות עניים (שבספר זרעים) מדובר על בחינה בלתי מוגבלת לצורך העני וכו', ע"ש.

ועל פי זה מובן שלאחר סיום ס' הפלאה, כאשר בדרכו של האדם בעבודת ה' באופן של "מעלין בקודש" הוא מגיע לספר זרעים, אז הוא כבר מוכן, וצריך, לבזבז ממון בכוח האמונה שלמעלה מטו"ד ובשביל "פקודיך בחרתי" (ענין הבחירה שלמעלה מטו"ד).

ויומתק עוד יותר כי ספר הפלאה הוא הספר הששי, שהוא בהתאם לוי הקצוות, ואילו ספר זרעים הוא הספר השביעי, שהוא המספר המקודש, כעין שבת קודש, כל השביעין חביבין, שלמעלה מהגבלות העולם (ולכן אסור לעשות מלאכה גם לקיום העולם והאדם, והוא ע"ד ההבדל בין "חסה התורה על הממונ" לבין "כל מלאכתך עשויה" וכו'), ובספר זה יש הלכות מתנות עניים (הכוללת ההלכה הני"ל בפרק שביעי), ובכללות יש בו - "הלכותיו שבע", ומסתיים ב"הלכות שמיטה ויובל" (שבת הארץ וחרות).

≈ ≈ ≈

"וכל מי שאינו מאמין בו"

הרב טובי' בלוי
 ≈ מח"ס כללי רש"י ≈
 ≈ ירושלים תובב"א ≈

בראש פרק הראשון מהלכות המלך המשיח (הלי מלכים פי"א, הלכה א') כותב הרמב"ם: "וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו

מחכה לביאתו - לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו" וכי'.

בפשטות, הפירוש של "מי שאינו מאמין בו" הוא - מי שאינו מאמין ר"ל בביאת המשיח, אבל צ"ע: א. אם "מי שאינו מחכה לביאתו" הוא כופר, הרי כ"ש וק"ו "מי שאינו מאמין בו" בכלל, והרי "בכלל מאתים מנה". ב. מה הוא הלשון "שאינו מאמין בו", והרי לכאורה צ"ל "מאמין בביאתו"?

ואולי יתכן לומר בדרך אפשר פירוש חדש ומפתיע, ובהקדם שהרי לכאורה הרמב"ם כותב את ההלכות של המשיח לא רק כדי שנדע מה להאמין וכי', אלא גם שכאשר מגיע ומתקרב קיום הענין של ביאת המשיח נוכל לבדוק ולראות את מהלך הדברים וכשהם מתרחשים כפי ההלכה אנו יודעים שאכן מדובר "בחזקת משיח" ו"משיח בודאי" וכי'.

ולאור זה אולי הכוונה בביטוי "מי שאינו מאמין בו" - שכאשר אכן מתרחשים הדברים בפועל ויש מי שאינו מאמין אז במשיח שהוא משיח וכי' הרי הוא כופר, והרי זה ענין שונה מ"מי שאינו מחכה לביאתו", שמדובר כמובן בתקופה שלפני ביאת המשיח, ואילו "מי שאינו מאמין בו" מדובר, כאמור, לזמן של ימות המשיח (תחלה "בחזקת משיח" ואח"כ "משיח בודאי"), ובזה מתורצות שתי הקושיות דלעיל.

נ ג ל ה

עניית אמן ע"י הטלפון (גליון)

הרב ישכר דוד קלויזנר
≈ נחלת הר חב"ד - אה"ק ≈

בגליונות תר"י"ב (עי' 24 - 26). תר"י"ג (עי' 20 - 24) ראיתי השגות הרב וואגנר ש"י עמ"ש ב"אהלי שם" גליונות ה - ו בענין

עניית דברים שבקדושה בשמיעה עיי שידור, דלפמי"ש בשו"ע אדה"ז (סי' נה סכ"ב): "וי"א שמ"מ צריך שלא יהי מפסיק טינוף או עיז שהיא חשובה כצואה לענין זה ויש לחוש לדבריהם" דאין לענות, כיון דלא ימלט שביריחוק מקום כ"כ לא יהי ביניהם טינוף וכו' שיפסיק בין השיץ להשומעים. ע"ש באורך.

וכתב הנ"ל (בגליון תרי"ב): "הנה בקובץ אחלי שם חוברת ה דן בארוכה בענין עניית אמן ודברים שבקדושה בשמיעה עיי הטלפון, ובא לידי מסקנה מוזרה שאסור לדעת אדה"ז, ושוב לא הסתפק בזה ובחוברת ו' הוסיף על דבריו ורצה לומר דכ"ה דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתבו בה בשעה שמפורש בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א להיפך" עכ"ל.

ונפלאתי, איפוא במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א "מפורש להיפך"? הרי לא מתייחס לזה שם כלל: ואמנם בגליון תרי"ג הרב וואגנר כבר נרגע, וכתב בעצמו (אחרת) (בע' 20): "שממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א.. אין שום משמעות שאין לענות.. ולא הזכיר או רמז שכל דבריהם הם בניגוד לדעת אדה"ז, משמע לכאורה שאינו כן" עכ"ל. ואמנם מעיקרא לא הי' כוונתי להוכיח משם דאין לענות, רק רציתי לברר [לאחר ששמעתי השגות בע"פ (דומה למ"ש הרב וו.) שבמכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א "מפורש להיפך"] ששם לא כתוב להיפך כלל ותו לא.

שוב כתב: "ולגוף הענין הנה מסקנתו תמוהה במה שמבססה על דעת אדה"ז, הרי בשו"ע אדה"ז מבואר רק דיש לחוש לדיעה האוסרת לענות אמן או דבר שבקדושה כשצואה מפסקת.. ואני תמה תמה אקרא איברא דאדה"ז מחמיר כה"א, אבל הרי רובן ככולם מהאחרונים.. שדנו בזה וכתבו להתיר עניית אמן ודברים שבקדושה עיי הטלפון, כתבו כן אף לפי"ד הי"א". עכ"ל - [ואח"כ מונה שם 9 ספרי שו"ת שמתירים ע"ש].

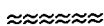
ונדהמתי לראות שהרב וואגנר מעדיף לפסוק [וברעש גדול "תמה תמה אקרא"] להתיר כדעת "רובן ככולם מהאחרונים" [ואוסיף לו עוד פוסק 10 ששכח למנותו שהבאתיו ב"אהלי שם" שם; דלפי המשנה ברורה ג"כ אפשר להתיר ע"ש] על פני פסק דין רבנו הזקן, ובלשון הרב וואגנר עצמו "איברא דאדה"ז מחמיר כה"א".

וכדי להבין חומרת גישתו של הרב וואגנר שי, אעתיק כאן מ"ש באגרת קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק י"ז (עי רכ"א):

"בתמהון קראתי בסיום מכתבו אשר אומר הוא ושמרו וגו' שהוא היפך ממנהג אנ"ש מדורי דורות, ומובן שהסברה שכותב בזה אינה מספיקה כלל וכלל לבאר הנהגה הפכית מרבתינו נשיאנו שהורו לתלמידיהם וההולכים בעקבותיהם, ולאחרי בקשת סליחתו מוכרחני לאמר שגם ע"פ נגלה מבהילה ההנהגה ע"פ הוראת חז"ל בהנהגת תלמיד לרב (סוכה לב, ב. רב אחא ברי דרבא מהדר כו' הואיל ונפיק מפומי כו") עכ"ל.

ובאגרות קודש חלק י"ט (עי רפ"א) כתב: "במ"ש אודות מנהגי הגבה וכו'... והנה אף שלכתחילה **אולי צדקו טעמי כת"ר** לשלילת שינוי המנהג... אבל הבעיא עתה - האם יש לנגוע בנקודות ההתקשרות של מי שהוא לרבתינו נשיאנו.. ויש לקשר לזה גם סיפור חז"ל (סוכה לב סוף ע"ב) **מהדר** כו' הואיל ונפיק מפומי - אף שבודאי בעל הפס"ד עצמו, רב כהנא, לא הידר שיהי דוקא תרי וחד, אלא רק דנפק מפומי, ולכן על תלמידו **להדר** לנהוג מתאים לדבריו וכו' עכ"ל - וע"ש עוד (עי רמ"ט).

והשתא כש"כ וק"ו בנדו"ד, שבאתרא דרב הלכה כרבנו הזקן אפי' כשיבשו"ע אדה"ז מבואר רק דיש לחוש לדיעה האוסרת לענות אמן או דבר שבקדושה כשצואה מפסקת" (לשון הרב וואגנר) אפילו שיחלוקו ע"ז אלף אחרונים, וז"פ וברור.

שומע קדושה בברכת ק"ש (גליון)

הת' שמואל העכט
≈ תו"ת אושן פארקווי ≈

עמ"ש הרב ט.ב. בגליון כ"ב שבט ונשאר בצ"ע אם יכול להמשיך בתפלתו באמצע קדושה דהיינו בין קדוש לברוך.

במחכ"ת הלא לכאורה הדין פשוט דאסור לדבר שום דבר ואפילו דברי תפלה באמצע קדושה. וכמשי"כ בפירוש בביי על הטור סימן קכ"ה סעיף קטן אי בשם הרא"ש בתשובותיו כלל די

סימן י"ט וז"ל דבר פשוט הוא שאין לומר קדיש עם החזן כי אין אומרים אלא ב"י וצריך להבין לחזן ולענות אמן אחריו כמו כן בקדושה אמר החזן נקדישך ונעריצך וכ"י עד שמגיע לקדוש ואז עונין הצבור קדוש עכ"ל. והמשיך הביי וז"ל ונראה דכן יש לעשות כשאומר החזן לעומתם משבחים וכ"י **שוקים** עד שמגיע לברוך כבוד ה' ממקומו ואז הם עונים וכן כשאומר ובדברי קדש **שוקין** עד שיגיע לימלוד ה' וכ"י ואז עונים.

משמע דצריך לשתוק כשהחזן ממשיך בקדושה ועיין גם בעטרת זקנים על המחבר סימן קכ"ה סעיף א'.

והא דהביא הרב ט.ב. ממשי"כ בשלוחן ערוך אדמה"ז סימן קכ"ה סעיף ב' דמותר ללמוד הרי בהכרח לומר דלימוד זו הוא **במחשבה דוקא** ולא בדיבור ולכן בתפלה דאינו יוצא במחשבה כמו שכתוב בסימן ס"ב סעיף ג' הרי מפורש דאסור להתפלל ואין כאן שום צ"ע. ולא באתי אלא להעיר.

מעוֹת חֲטִיִּים

שלום ישעי' דייטש
 ≈ כתה ו - ג אהלי תורה ≈

בשו"ע אדמוה"ז סי' תכ"ט הלי' פסח סעיף ה' כי וז"ל מנהג פשוט בכל ישראל שכל קהל וקהל משימים מס על בני עירן לצורך חטים לפסח לקנות ולחלקם לעניי עירן, וכל מי שדר בעיר י"ב חודש נעשה כבני העיר וחייב ליתן מס עמהם **לזה**, ואפי' ת"ח הפטורים ממס נותנין חלקם **לפי שצדקה היא זו**... וכל עני הדר בעיר י"ב חדש נעשה כעניי העיר וחייבין בני העיר ליתן לו חטים לפסח... ועכשיו מרוב הגלות... ע"כ.

ומציין על הגליון המקור למנהג פשוט... הוא בירושלמי ב"ב פ"ד - וז"ל **א"ר יוסי בי רב לחיטי הפסח בין לישא בין ליתן**.

ועל מ"ש וכל מי שדר... **לזה** מציין לב"ב ח'.

ולא זכיתי להבין ששם לא מדובר כלל בענין חטים לפסת, ואם קאי אמזונות מפורש שם דהוא לאחר לי יום.

ואגב יש להעיר על מה שמציין בב"ב לתוספתא פאה פי"ד והנה המעיין שם יראה ששם כי אם שהה שם לי יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה... אף שאצלינו כי לי יום לתמחוי.

ש ו נ ו ת

שערות - בלק"א

הרב משה כהן
≈ תושב השכונה ≈

באוה"ת בראשית ע"י קכ"ג כותב השערות... שהם רק בחי מותרי מוחין כמ"ש בלק"א.

יש לעיין פיענוח הר"ת בלק"א.

שופרי דאברהם מעין אדה"ר

ב. במס' ב"ב נ"ח, א בסיפור דרי בנאה שהי' מציין מערתא מספרת הגמי "שיצאה בת - קול ואמרה נסתכלת כדמות דיוקני בדיוקני עצמה אל תסתכלי"

ובפ"י התיבות "כדמות דיוקני" מפרש הרשב"ם "יעקב" ו"בדיוקני עצמה" "אדם הראשון", ועפ"ז מובנת המשך הגמי שופרי דיעקב מעין שופרי דאדה"ר.

אבל בפ"י רבינו גרשום שם: "כדמות דיוקני שדמותו של אברהם כדמות אדם הראשון. בדיוקני עצמה של אדם הראשון.

ויש לעיין איך יתפרש המשך הגמי לפי פי"ג שופרי דרי"כ... שופרי דיעקב... דאדה"ר.

עמרם פירש מאשתו

ג. בספר עמק המלך שער קרית ארבע פק"ט מביא שיוכבד היתה בה עיבור נשמת חוה כשלקחה (עמרם) שנית... ובזה חזרה לנערותה וזהו סוד (שמות ב' ב') ותהר האשה למה לא אמר יוכבד אלא בסוד (בראשית, ג', י"ב) האשה אשר נתת עמדי ולכן כמו שאדם פירש מאשתו ק"ל שנה עד שהוליד שת שהוא גלגול ממשה רבינו ע"ה גם עמרם פירש מאשתו ק"ל שנה עד למשה רבינו ע"ה.

ויש לעיין בדבריו איך להתאימם עם הכתוב (וארא ז', א') ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמונים שנה. (מסעי ל"ג, ל"ט) ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו (ברכה ל"ד, ה') ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו. ואבקש את קוראי הגליון לחוות דעתם בזה.

גרים נק' - אברהם

ד. באוה"ת בראשית תמ"ב, א' הובא שכל הגרים שנתגירו מן האומות אברהם הוא ג"כ אביהם ולכך נק' ע"ש אברהם_כנודע. ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשולי היריעה שם: שוייע אהייע סקכיט. ועייגי"כ ירושלמי ביכורים א', ד' פיהי"מ שם. תודי"ה למעוטי ב"ב פי [כנצ"ל: פי"א], א', שוי"ת הרמב"ם, ובכ"מ, ע"כ לשונו הקדוש.

ולהעיר מזח"א צ"ו, א': גר... ועל דא מאן דעאל בהאי שמי כהאי אברהם ובד"א לשם: מכאן נהגו לקרוא גרים אברהם.

~~~~~

הערות בענינים שונים

הרב מיכאל זעליגסאן
≈ תושב השכונה ≈

בקשר לכ"ה שבט, שהוא יום היארצייט השלישי (תשמ"ט - תשנ"ב) של אדמו"ר ז"ל הנני מעתיק בזה - ממה שנמצא בין השינויות אדמו"ר - שלע"ע לא נדפסו - לזכות את הרבים ולעילוי יימותו.

הרשימות הם ביחס ל:

א. ספר הזכרונות.

ב. רשימות מראשי דברים דשיחת חג הפורים תשי"ט, שזכה לשמוע מכייק אדמו"ר מהוריי"צ.

א. פתגם המתייחס לחשיבות "ספר הזכרונות" באנגלית (תרגום ספר הזכרונות בשפה אנגלית יצא לאור בראשונה ב"י כסלו תשי"ט). כנראה מתוכן מרגניתא טבא זה וכן מה שהי מונח אצל רשימות פרטיות (של אדמו"ר) מדברי רבותינו נשיאנו שזכה לשמוע מהם בהזדמנויות שונות ורשמם לעצמו, הנה מוכחא מילתא שזה היי, כנראה, פתגם מכייק אדמו"ר מהוריי"צ:

"דו האסט ניט קיין באגריף אין וואס פאר א פינסטערע ווינקלען דער ספר וועט קומען און ברענגען אידען צו אידישקייט".

ב. רשימת ליקוט פנינים אחדים משיחת חג הפורים תשי"ט (שלע"ע לא נדפס):

א. פנימית פון תורה מלאה אותיות. יעדער אות איז א עולם מלא. יעדער איד איז א תורה שלימה.

ב. ווען א איד עסט א מאכל באקומט ער א נתינת כח. נתינת כח הייסט אז פון חלש ווערט א גבור. דער מאכל איז א גשמיות וחומריות.

ג. ווען מען איז לידיק פון אנדערע זאכן דעמאלסט קען מען מקבל זיין תורה.

ד. ווען מען זינגט דעם אלטין רביניס ניגון (=ד' בבות) קען מען אויסבעטן וואס מען וויל, עס איז א צייט פון יחידות.

ה. מען דארף האבן רחמים רבים מען קען ניט לערנען אין דעם קיין סאך פשטים. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ד' צבאות (זכרי' ד, ו) בריינגט אלע אידן לארץ אבותינו הקדושה.

הי יתברך זאל אונז פירן לארצנו הקדושה באמת. ניט מיט קאמביניציעס (?). אליין גייט מען ניט. דער וואס האט אונז געשיקט אין גלות נעמט אונז ארויס פון גלות.

ו. פורים על שם הפור, זאל הייסן פור - עצמות. פורים - התפשטות. המן האט געוואלט דעם עצמות. המן איז געווען א תלמיד פון נחש הקדמוני... פאראן א סאך המויס. מען קען לערנען א סאך פשטים (אויף המן) אלע פשטים זיינען אמת. אבל לא בכח ולא בחיל כי אם ברוחי אמר ד' צבאות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ג. מצה - מיכלא דאסוותא:

בקשר לפרשתנו "ורפא ירפא" וארז"ל מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וכידוע סיפורי רבותינו נשיאנו בקשר להמשכת הרפואה ע"י מצה -

הנה במשך כל השנים זכה אבי לקבל מצה שלימה מכ"ק אדמו"ר שליט"א. בהזדמנות אחת (ערי"פ תשלי"ד-ה לערך) אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א שיבוא בלילה השני עוה"פ בעד קבלת (עוד) מצה.

בלילה השני בעת שקיבל המצה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שאל לכ"ק אדמו"ר שליט"א שאכן מבואר שבלילה הראשונה של חה"פ הוא מיכלא דמהימנותא ולילה השני הוא מיכלא דאסוותא (ראה היום יום - טו ניסן).

והמשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א: שבעצם הנה ב' הלילות הם (גם) מיכלא דאסוותא.

ד. לרגלי היארצייט של אדמו"ר ולקיים שפתותיו דובבות, הנני מעתיק מרשימותיו של אדמו"ר שרשם לעצמו בעניני דברי תורה וחסידות כו':

שמן כתית למאור (שמות כז, ב): וכי לאורה הוא צריך ? אלא הקבי"ה נתן האפשריות של תשלום גמול, והיינו לשלם להקבי"ה בעד הטובות שהקבי"ה עושה בשבילנו.

- פרשת משפטים היי תהא שנת נפלאות בכל - 39

"סיום":

בענין של נגלה היינו זה שלמד גם נסתר. שהרי תיבת "סיום" במילואו הוא סמ"ך יו"ד וא"ו מ"ם. ואות האחרונה [היינו הסיום וחותם] של תיבת "סיום", הוא אות "מ" (פתוחה), ששוא כבמילואו, "מ" (סתומה).

והנה אות מ' פתוחה הוא ענינו דנגלה דתורה, אות מ' סתומה הוא רומז לפנימיות התורה כמבואר בכ"מ בחסידות. וא"כ מובן ששלימות תואר של "סיום" הוא כשלימוד הנגלה ופנימיות התורה הם בשווים עכת"ד.

ויש להעיר ממ"ש בהלי ת"ת לאדה"ז להלכה ששלימות לימוד התורה הוא כשלומד התורה בדי אופנים היינו פשט רמז דרוש וסוד.

אמירת לחיים:

ברכת לחיים בעת התוועדות הוא כענין טוב לב הוא יבורך וזה נעשה ע"ד מ"ש כי טוב לב המלך ביון.

~~~~~

מקור ל"סעודת משיח"

הרב טובי' בלוי

≈ מח"ס כללי רש"י ירושלים עיה"ק ≈

כאשר ישנה לאחרונה ת"ל התעוררות לקיום סעודות הקשורות במשיח, וזכתה התעוררות זו לברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואבוהון דכולהו - סעודת משיח שנתקנה ע"י הבעש"ט הק' באחש"פ (ואולי גם סעודת דוד מלכא משיחא?).

אולי יש להצביע על מקור וביאור נאה למנהג קדוש זה, והוא ע"ד מ"ש בפירש"י בפי קדושים (י"ט, ט"ז) עה"פ: "לא תלך רכיל בעמך" וז"ל: "שהיה משפטם לאכול בבית המקבל דבריהם שום הלעטה והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים".

והרי "מדה טובה מרובה" לחיזוק וקיום האמונה והצפיה
להתגלות המשיח מיד!

"בכור שור" כינוי לישראל

הרב טובי' בלוי
≈ מח"ס כללי רש"י ≈
≈ ירושלים תובב"א ≈

בפיוט "אומץ אדירי" שבמוסף לראש - השנה (והוא פיוט
שהכניס כ"ק אדמו"ר שליט"א למחזור קה"ת, עפ"י הוראה מפורשת
של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע (עיין הוספה לליקוטי מנהגים))
כתוב:

"ירד אשר הוריד אמרים, והדריר בכור שור מחמורים",
ופירשו כמה מהמפרשים על משה רבינו הנקרא ירד (ויקרא רבה,
א, ג) שהוריד את התורה מן השמים, הוציא לחרות ("הדריר"
מלשון דרור) את בני ישראל מן המצרים שנמשלו לחמורים.

ובקובץ "בית אהרן וישראל" שהתפרסם לאחרונה בירות"ו
(אב-אלול תנש"א) עמ' קכ"ז, מעיר הרב שמואל אשכנזי: "היכן
מצינו שישראל נקרא בכור שור, אין הכתוב (ברכה ל"ג, י"ז)
ובעקבותיו הפייטן, מדבר אלא ביוסף, שאת ארונו שחרר משה מן
המצרים, כדאיתא במסכת סוטה (י"ג, א)".

ברם, קצת בלתי מובן שהפייטן המונה שם את שבחיהם הגדולים
והעיקריים של הרועים (עיין שם) יפסח על שבחו של משה שהוציא
את ישראל ממצרים והעדיף את השבח של הוצאת עצמות יוסף?

כן לא מובן מה מתאים המושג "הדריר", ענין של חרות, על
עצמות יוסף?

לכן, מסתבר, שאכן צדקו המפרשים שהכוונה לבני ישראל,
שנקראו על - שם יוסף, עיין ילקוטי שיחות' חלק כ"ה עמ'
252, בתחילתו (מרש"י), ובהערה 2 שם, ועיין הביאור באריכות
בכל השיחה הנ"ל (ויגש, א).

נוסף לכך הרי המעיין בפירש"י על אתר (פי ברכה) רואה שהגדרה "בכור שור" מתאימה **מלכתחלה** לכל ישראל ע"ש (ואדרבה: בני ישראל משמשים שם **נמשל** ליוסף), ועיין עוד באור החיים הק' על אתר, עה"פ: מבורכת ה' ארצו, המביא גם את הפסוק "בני יעקב ויוסף סלה", ע"ש.

פסוקים קודם "יהי רצון" (גליון)

הת' מרדכי רובינסאהן
≈ מתיבתא אהלי תורה ≈

בקובץ של פי בא גליון ט"ו (תרט"ו), כתב הרב טובי בלוי, וז"ל: "ידוע ומפורסם מנהג החסידים לומר לפני "יהי"ר" שבסוף השמו"ע את הפסוקים השייכים לשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, (המתחילים ומסתיימים באותן אותיות, כידוע). והם: "מאור עינים"... וגו'... ו"מה טובו אהליך יעקב" וגו', (כדכתיב באג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א כרך ה' ע' י', וראה "ימי מלך" חלק א' ע' 227)", ואח"כ מסיים: "והנה הפסוק הראשון הנ"ל הוא מספר משלי והשני הוא מחומש במדבר, כידוע, ומאז ומקדם תמחתי (ועדיין לא מצאתי הסבר) על כך שנאמר פסוקים אלה דווקא, בשעת שבדרך כלל נהוג, לכל השמות לומר פסוקים מספר תהלים, ספר דוד מלכא משיחא נעים זמירות ישראל, (והביא ע"ז כמה פסוקים אחרים מתהילים, וגם בקובץ שאחרי זה פי יתרו - כ"ב שבט - גליון י"ט (תרי"ז) עוד פסוקים שיכולים לומר", עכ"ל.

הנה זה שכותב: **בשעה שבדרך כלל נהוג, לכל השמות לומר פסוקים מספר תהילים, ספר דוד מלכא משיחא... וכו'.**

ולכאוי איפה המקור למנהג הנ"ל, שיהיה דוקא מספר תהלים? ובדקתי בכמה סידורים כמו: א) ב"סידור חמדת ישרא-ל" (כוונת האריז"ל) וז"ל: "סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין, יאמר קודם יהי"ר פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו", וממשיך "עיין מזה בסידור השלי"ה" ע"כ. ב) ב"סידור עולת תמיד" וז"ל: "סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין... המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו" וממשיך ג"כ "עיין מזה ס' שלי"ה" ע"כ. ג) בסידור של הרי יעקב עמדין "בית דוד" וז"ל:

"סגולה שלא ישכח... ומסיים באות אחרון משמו [וחתן ביום חופתו אומר כאן ווידוי יוכ"פ] וממשיך [שלי"ה]", ע"כ. (ובסידור האריז"ל לא אומר מזה כלום). וכן בלוח שיש שם רשימה מהפסוקים לאיזה שם כו', לומר אם יש שם כזה וכו', אז אומר שם גם פסוקים של תורה, נביאים, כתובים, ולא דוקא מתהילים, ואולי זה נמצא בשלי"ה עצמו, ואבקש ממי שיודע המקור לזה לגלותו בגליונות הבאים.

לעילו נשמת
האשה החשובה מרת שרה רחל עייה
בת ר' שמואל יואל וסימא בלומא עייה
נפטרה כ"ט שבט ערי"ח אדר היתשלי"ב
ומ"כ במאנטרעאל
ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

נדפס ע"י בנה
הרה"ח הרה"ת ר' שמואל יחיאל וזוגי מרת רייזל שיחיו
מלמד

לזכות

הרב משה אהרן צבי ש"י

וזנתו

מרת העניא רבקה רות תחי

וויים

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" — באדיבות
E.S.T. Computers 4403 14th Ave. (718) 972 4648

להצלחה רבה ומופלאה